

Handout voor slootschonen

Introductie

In het veld kan het soms verwarrend zijn welke werkzaamheden bij een sloot moeten worden uitgevoerd en waar op gelet moet worden bij de uitvoering.

In de Maai-app vind je alle informatie over strategiekeuzes per watergang.

Deze handout geeft houvast bij waar je op moet letten en op welke plek in een watergang een bepaalde maatregel van toepassing is.

Je vindt hierin ook richtlijnen over hoe je moet handelen wanneer je bijvoorbeeld veel vissen aantreft, en bij welke temperaturen werkzaamheden vanaf de kant kunnen worden uitgevoerd.

Bij twijfel of vragen kun je altijd de opzichter van AGV bellen.

Deze handout is opgebouwd uit 3 delen:

Toelichting

Algemene
maatregelen

Ecologische
maatregelen

Hoe te gebruiken

Deze handout geeft een visuele weergave van de verschillende strategiekeuzes en bijbehorende maatregelen. Deze strategiekeuzes zijn onderverdeeld in verschillende categorieën zoals het gebruik van een maaiboot of maaikorf.

Elke pagina bevat een icoon dat de desbetreffende categorie aanduidt, zodat je snel ziet onder welk type beheer de informatie valt.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

Algemene maatregelen die altijd van toepassing zijn.

Specifieke maatregelen die gelden voor specifieke situaties, zoals bij krabbenscheer of broeihopen.

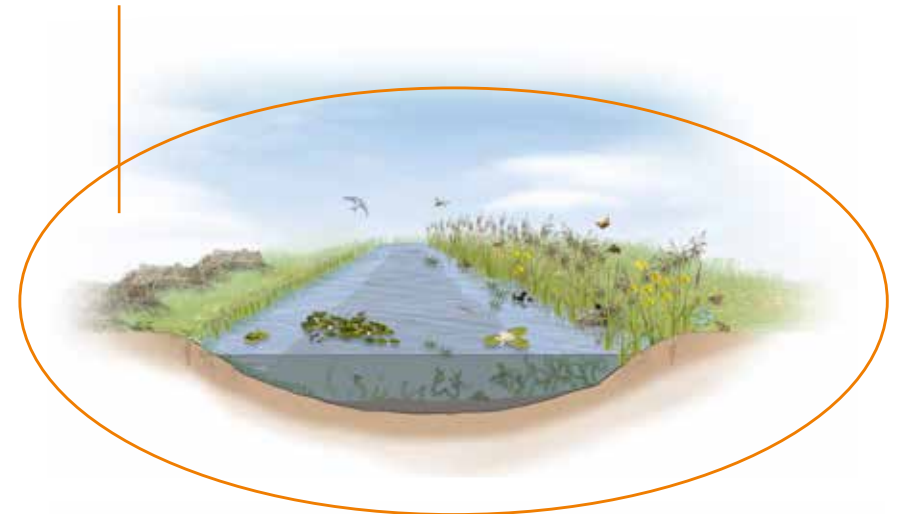
Op de afbeelding vind je de betreffende locatie, gemarkeerd met een nummer. Dit nummer verwijst naar de maatregelen die onder de afbeelding worden toegelicht.

Deze geven onder andere aan:

- Welke delen van de vegetatie gespaard moeten blijven,
- Waar het maaisel moet worden neergelegd,
- En bij ecologische maatregelen: aanvullende aandachtspunten, zoals de benodigde afstand tot nesten of andere kwetsbare elementen in het gebied.

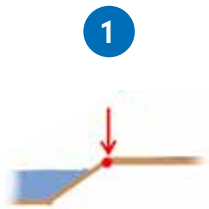

Visuele weergave locatie

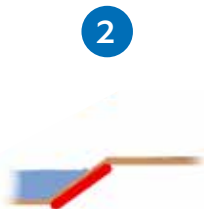

Maatregelen

Slootschonen: algemene maatregelen.

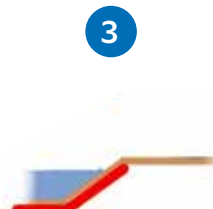

Insteek
De overgang
van vlak land
naar talud.

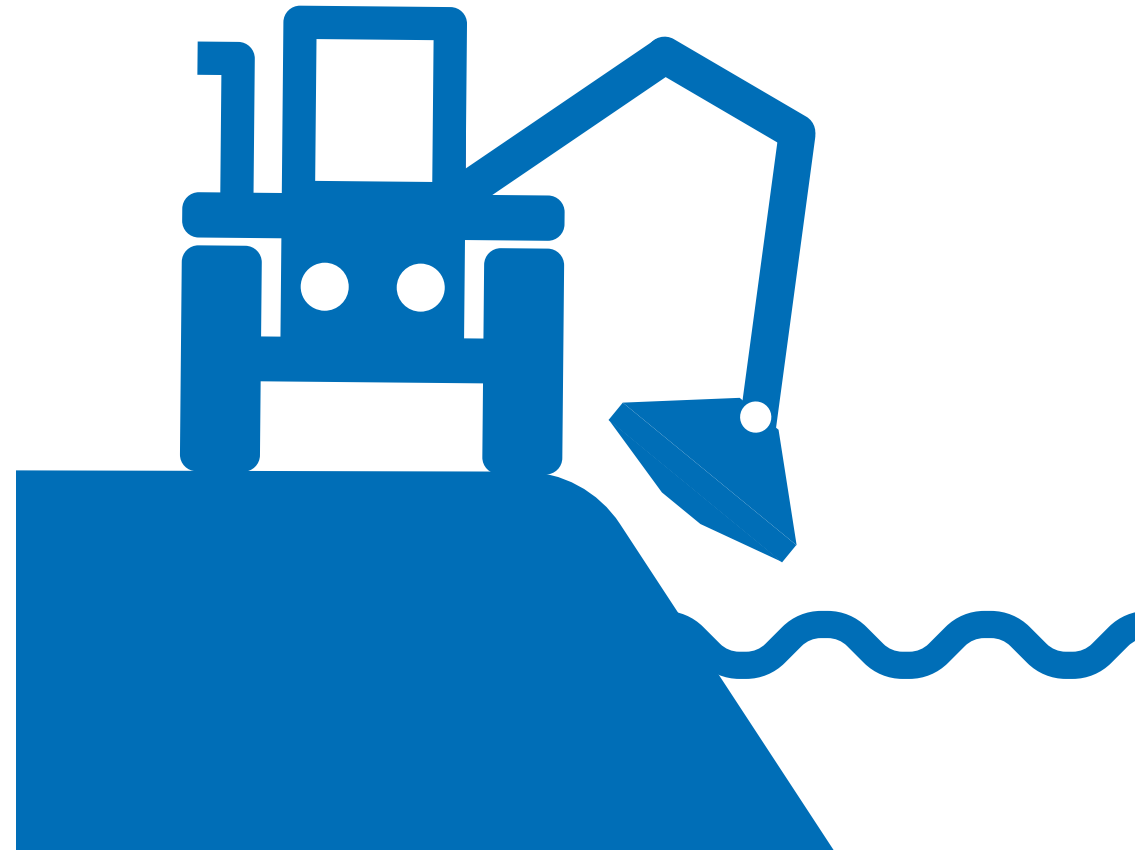

Talud of snor
Talud is het deel
van een oever
dat boven- en
onderwater ligt.

Talud en snor zijn
hetzelfde.

Waterbodem
Deel van de
bodem onder het
oppervlaktewater
plus de oever
behorend bij de
sloot.

Voor aanvang van de werkzaamheden

De twee afbeeldingen helpen je bepalen of maaien nodig is of niet. Watergangen worden gemaaid om een goede doorstroming te behouden.

Zie je weinig begroeiing op de oever en in het water? Dan kan het zo zijn dat de doorstroming waarschijnlijk in orde is en maaien op dat moment niet nodig is.

Het kan zijn dat het maaiwerk wordt uitgesteld of dat je alleen voor bijvoorbeeld duikers of stuwen de vegetatie hoeft weg te halen.

Is er juist veel begroeiing – zowel tegen de oever als onder water – dan is maaien wél zinvol. Volg in dat geval de instructies op de volgende pagina's van deze handout.

Controleer ook in de Maai-app welke strategiekeuze is gemaakt voor de betreffende watergang.

Twijfel je of zie je meerdere vissen op de kant?
Neem dan contact op met de opzichter.

Niet maaien

Wel maaien, hoeveel is afhankelijk van strategiekeuze, zie sheets

Overzicht algemene maatregelen

Denk aan de ecologische maatregelen, zie aparte sheets.

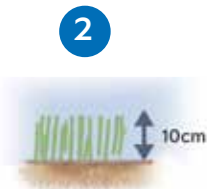
Geen zwarte kantjes

Geen oeverherstel uitvoeren. Tot oever maaien en 10 cm laten staan.

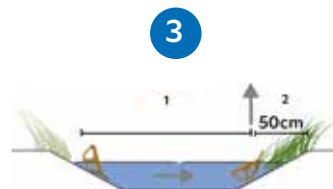
Vegetatie

Jaarlijks op 1 juli wisselen van te onderhouden zijde watergang.

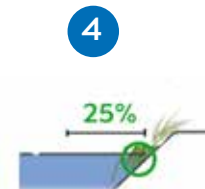
Waar knippen

Boven de bodem afknippen (10 cm).

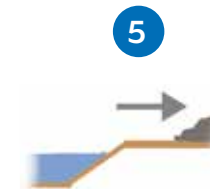
Waar knippen

Werken in 2 maalbewegingen: Tot 50 cm voor de kant (1), maaivork uit het water halen en dan tweede maalbeweging (2).

Sparen

Laatste 10 cm vegetatie tegen waterlijn aan beide zijden altijd sparen.

Maaisel

Maaisel zover mogelijk over het talud heen neerleggen, minimaal 48 uur laten liggen.

Vluchten

Bij einde sloot/duiker 10 m er voor stoppen (1) en vanaf dode eind/duiker langzaam terugwerken (2).

Toelichting: strategiekeuzes maaiboot

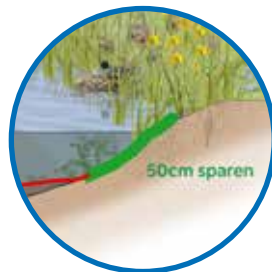

SK1.b

Hoeveelheid knippen:

Minimaal **50 cm** vegetatie van de breedte van de watergang sparen, de te sparen vegetatie ligt aan een oever.

Bij de oever die wel gemaaid wordt blijf je altijd minimaal **10 cm** uit de waterlijn om de oever te sparen. Hierdoor voorkomen we oeverafkalving.

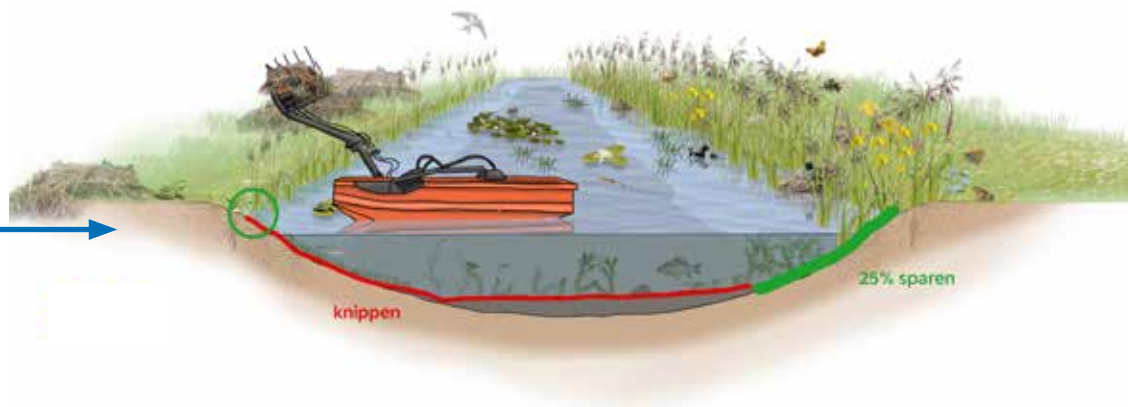

SK1.c

Hoeveelheid knippen:

Minimaal **25%** vegetatie van de breedte van de watergang sparen, de te sparen vegetatie ligt aan een oever.

Bij de oever die wel gemaaid wordt blijf je altijd minimaal **10 cm** uit de waterlijn om de oever te sparen. Hierdoor voorkomen we oeverafkalving.

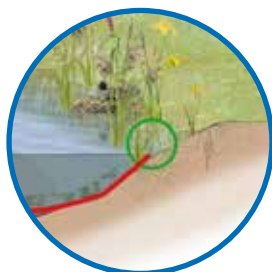

SK2

Hoeveelheid knippen:

Van kant tot kant, wel altijd **10 cm** sparen tegen de waterlijn aan.

LET OP: Is er bij werkzaamheden voor 15 augustus voorgelopen op vogels?

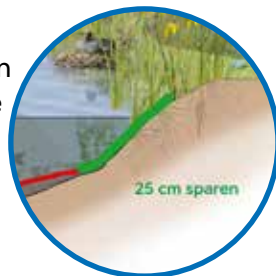
Toelichting: strategiekeuzes maaikorf

SK1.a

Hoeveelheid knippen:

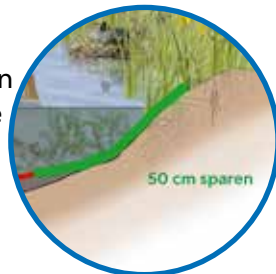
Minimaal **25 cm** vegetatie van de breedte van de watergang sparen, de te sparen vegetatie ligt aan een oever. Bij de oever die wel gemaaid wordt, blijf je altijd minimaal **10 cm** uit de waterlijn om de oever te sparen. Hierdoor voorkomen we oeverafkalving.

SK1.b

Hoeveelheid knippen:

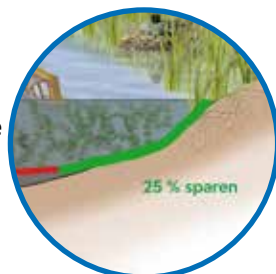
Minimaal **50 cm** vegetatie van de breedte van de watergang sparen, de te sparen vegetatie ligt aan een oever. Bij de oever die wel gemaaid wordt blijf je altijd minimaal **10 cm** uit de waterlijn om de oever te sparen. Hierdoor voorkomen we oeverafkalving.

SK1.c

Hoeveelheid knippen:

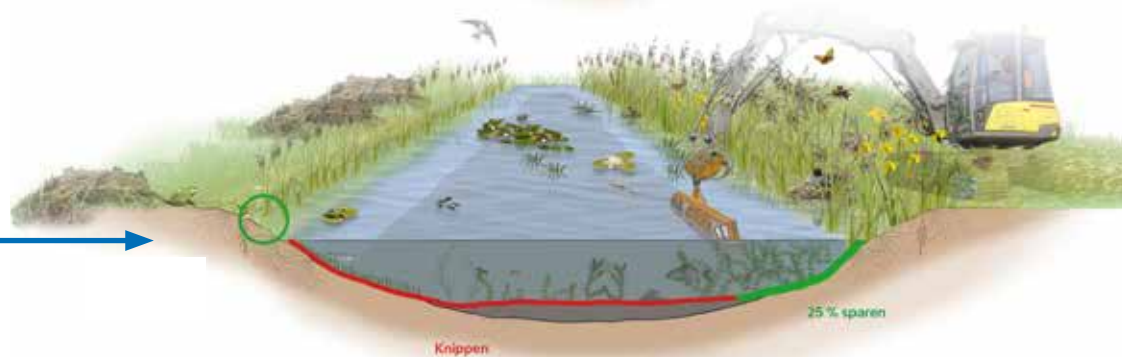
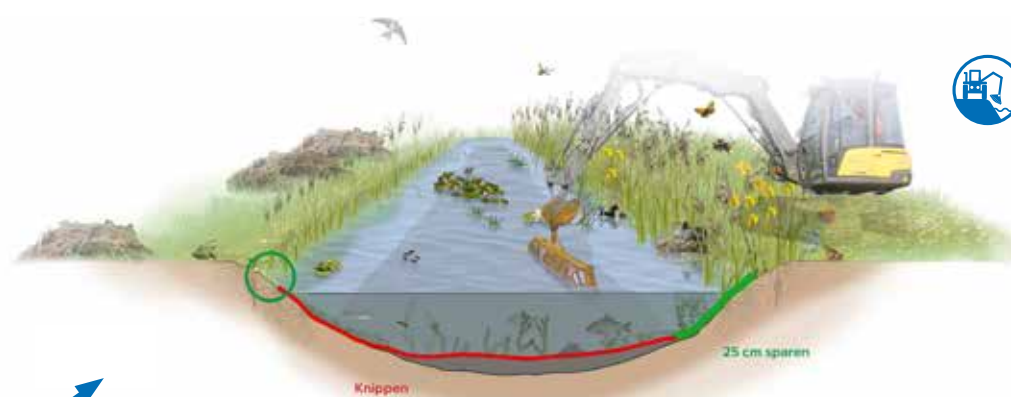
Minimaal **25%** vegetatie van de breedte van de watergang sparen, de te sparen vegetatie ligt aan een oever. Bij de oever die wel gemaaid wordt, blijf je altijd minimaal **10 cm** uit de waterlijn om de oever te sparen. Hierdoor voorkomen we oeverafkalving.

SK2

Hoeveelheid knippen:

Van kant tot kant schonen, wel altijd **10 cm** sparen aan beide zijde van de waterlijn. LET OP: Is er bij werkzaamheden voor 15 augustus voorgelopen op vogels?

Slootschonen: ecologische maatregelen.

Toelichting

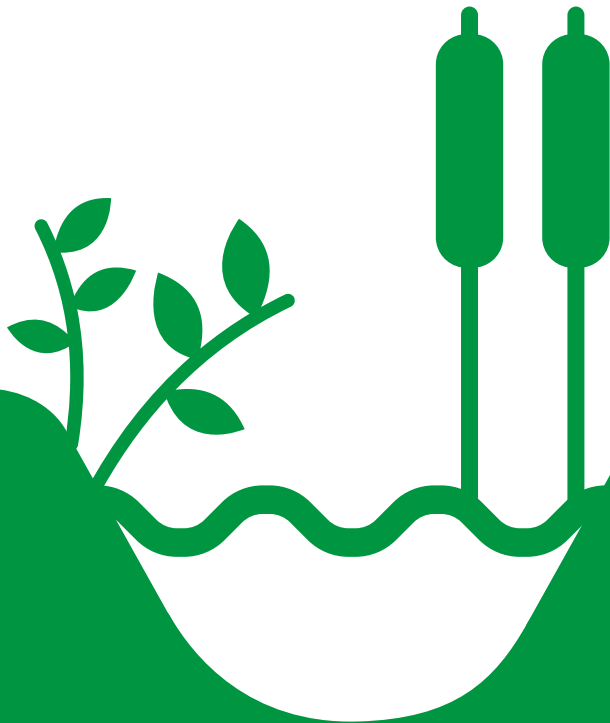
Op bepaalde plekken kunnen bijzondere of meer natuurwaarden aanwezig zijn. Daarnaast zorgen hoge temperaturen of juist vorst voor situaties waarin natuur extra kwetsbaar is.

In het algemene deel zijn de altijd geldende ecologische maatregelen al genoemd. Echter, zijn er in sommige situaties aanvullende maatregelen nodig.

Het kan zijn dat maatregelen alleen in het veld zichtbaar worden. Soms zijn ze vooraf niet te voorspellen en is extra alertheid nodig, bijvoorbeeld bij veranderingen in vegetatie, dierenactiviteit of beschermde soorten (o.a. aangegeven in de Maai-app) waar rekening mee moet worden gehouden.

Voor deze situaties hebben we de volgende sheets gemaakt, zodat je weet wanneer je bij welke soorten extra op moet letten of aanvullende maatregelen moet nemen.

Heb je hier nog vragen over, neem dan contact op met je uitvoerder of met de opzichter van AGV.

Overzicht specifieke maatregelen

Zie detailsheets
hoe te handelen.

1
Nesten
Beschermd en moeten
gespaard worden.

2
Krabbescheer
Zeer waardevolle
plant voor veel dieren.
Behouden in de
watergang.

3
Broeihopen
Een verzameling rietmaaisel
en soms wat takjes of mest.
Mag niet worden verstoord
of beschadigd.

4
Bever
Beschermd soort.
Voorzichtig handelen
in de buurt van sporen
van een bever.

5
Waterspitsmuis
Beschermd soort,
nesten mogen niet
beschadigd of
vernietigd worden.

6
Noordse woelmuis
Beschermd soort,
nesten mogen niet
beschadigd of
vernietigd worden.

7
Vissen terugplaatsen
Grote vissen en
mosselen altijd
terugplaatsen.

8
Temperatuur
Temperaturen zijn van
invloed op, in het water
levende, dieren.
Lage temperatuur:
vissen worden traag /
vluchten minder snel.
Hoge temperatuur:
minder zuurstof / trager

1

Nesten

Verschillende vormen

Sommige nesten zijn beter zichtbaar, andere zijn zeer goed verstopt. Zie je in de periode maart t/m augustus een vogel wegvliegen? Check dan of je een nest vindt op de locatie waar de vogel wegvloog. Deze maatregel geldt altijd! Los van het voorlopen conform bestek.

Waarom is het belangrijk

Nesten zijn beschermd zolang de vogel aan het broeden is totdat de jonge vogels het nest verlaten. Let ook op jonge watervogels. Kom je deze tegen, laat dan wat extra vegetatie staan.

Hoe te handelen

Deze maatregelen zijn altijd van toepassing:

Opmerken

Altijd letten op nesten, ook tijdens uitvoeren.

Opvliegen

Opvliegende vogels: extra letten op aanwezigheid nest waar de vogel wegvloog.

Kant-tot-kant

Kant-tot-kant schonen: voorlopen is verplicht. Ga dit na bij uitvoerder. Ga na hoe nesten gemarkeerd zijn.

Sparen

Wanneer deel overvegetatie blijft staan (habitatbenadering): voorlopen niet nodig.

Opvliegen

Vind het nest. Stroombaan schonen kan, spaar vegetatie rond nest.

Overleg/stop

Op korte afstand meerdere nesten: stop met werk en/of overleg met opzichter.

2

Krabbenscheer - Groene glazenmakers

Krabbenscheer

Krabbenscheer is een winterharde waterplant die aan het oppervlak drijft en waarvan een deel zich onder water bevindt. In de winter verblijft de plant op de bodem. In het voorjaar vormen zich nieuwe bladeren waarin gassen zitten en waarmee de plant weer naar de oppervlakte komt.

De plant is te herkennen aan de getande zwaardvormige bladeren die boven het water uitsteken. In het voorjaar zijn witte bloemen zichtbaar.

Waarom is het belangrijk

De beschermde zwarte stern broedt op krabbenscheer en de zeldzame en beschermde groene glazenmaker (libel) zet alleen zijn eieren af op deze planten. Libellen kunnen grote afstanden afleggen om de krabbenscheer te vinden.

Daarnaast is krabbenscheer een waardevolle plant voor veel waterdieren.

Hoe te handelen

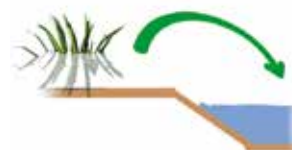
50%

Van grote plukken mag 50% worden verwijderd.

Sparen

Incidentele planten sparen.

Terugzetten

Incidentele planten van krabbenscheer die meegenomen zijn in de bak of maaiorf, zoveel mogelijk terugplaatsen.

Melden

Locatie krabbenscheer, bedekkingsgraad en handelingen melden in Maai-app, zowel grote plukken als incidentele planten.

3

Broeihopen

Wat zijn broeihopen

Een broeihoop is een verzameling rietmaaisel, soms wat takken of mest. Soms is dit bij elkaar gespoeld in de oever. Het kan ook een hoop paardenmest of een composthoop zijn.

In de hoop verrot het aanwezige materiaal. Daardoor is de temperatuur hoog ('broei'). Ringslangen gebruiken deze hopen om hun eieren uit te laten komen. De hopen worden ook gebruikt om in te overwinteren.

Waarom is het belangrijk

Ringslangen zijn een beschermde soort.

Voor een ringslang is een broeihoop van groot belang.

Ringslangen kunnen een broeihoop lange tijd blijven gebruiken. De hopen moeten dan ook behouden blijven.

Hoe te handelen

Sparen

Een broeihoop mag niet worden verstoord of beschadigd. Werk om een aanwezige broeihoop heen.

Ruimte

Machine zo ver mogelijk uit de broeihoop.

Vegetatie

Vegetatie 1 m rondom sparen.

4

Bevers

Bevers: goede bouwers

Gang: ondergrondse ingang, bevers kunnen over lange lengtes gangen graven op zoek naar een geschikte kamer.

Hol: volledig ondergrondse kamer van een bever. Een beverhuis kan uit meerdere kamers bestaan.

Burcht: vergelijkbaar met hol, alleen hier is het dak ingestort en afgedekt met takken. Deze zijn beter zichtbaar in het landschap.

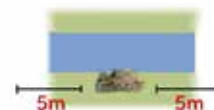
Waarom is het belangrijk

Beverholen, gangen en burchten kunnen een gevaar opleveren voor de waterveiligheid. Meld daarom sporen direct.

Wees zelf alert met rijden bij beversporen. De gangen en hollen (ondergrondse slaapkamers bever) zijn verraderlijk, de machine kan zomaar wegzakken. Je eigen veiligheid is belangrijker dan het schonen van de watergang.

Hoe te handelen

Burcht

Tot 5 m voor en na de burcht niet schonen in de oever. Doorstroomprofiel wel schonen. Mag machinaal, let op zwemmende bevers.

Burcht

Niet rijden over burcht. Zijde van burcht niet berijden, tenzij niet anders kan.

Sporen

Sporen melden in Maai-app i.v.m. waterveiligheid.

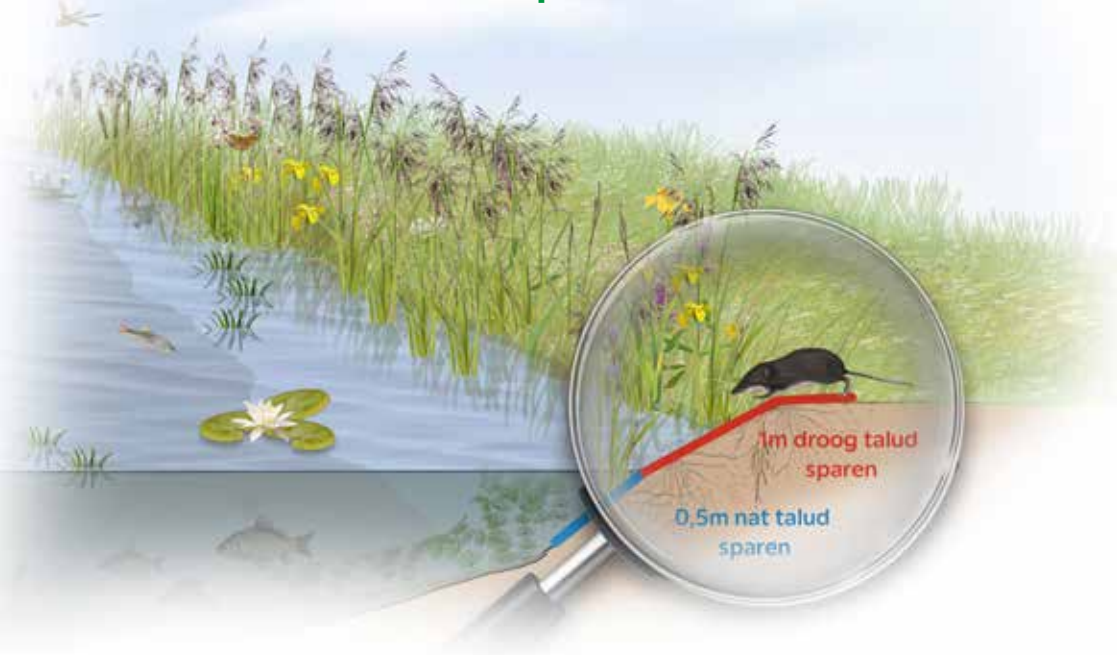
Zwemmend

Let op zwemmende bevers. Krijg je een bever in de bak, zet deze dan voorzichtig terug, in de watergang, daar waar je al hebt gewerkt.

5

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis

Waterspitsmuizen komen in heel Nederland voor, maar zijn overal vrij zeldzaam. Het lijfje is 7 tot 10 cm lang, de staart 4,5 tot 7,5 cm.

De waterspitsmuis heeft veel vegetatie in het water en een ruig begroeide oever nodig. De waterspitsmuis zoekt dekking in de begroeide oever om gevangen prooi te eten.

Waarom is het belangrijk

Waterspitsmuizen jagen en verblijven jaarrond rond de waterlijn. De oevers van onze hoofdwatgangen vormen ook de hoofdverbindingen voor de dieren.

De waterspitsmuis is een beschermde soort.

Hoe te handelen

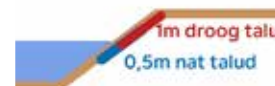

Komt de muis voor

Kijk in de Maai-app of de waterspitsmuis in de watergang voorkomt.

Sparen

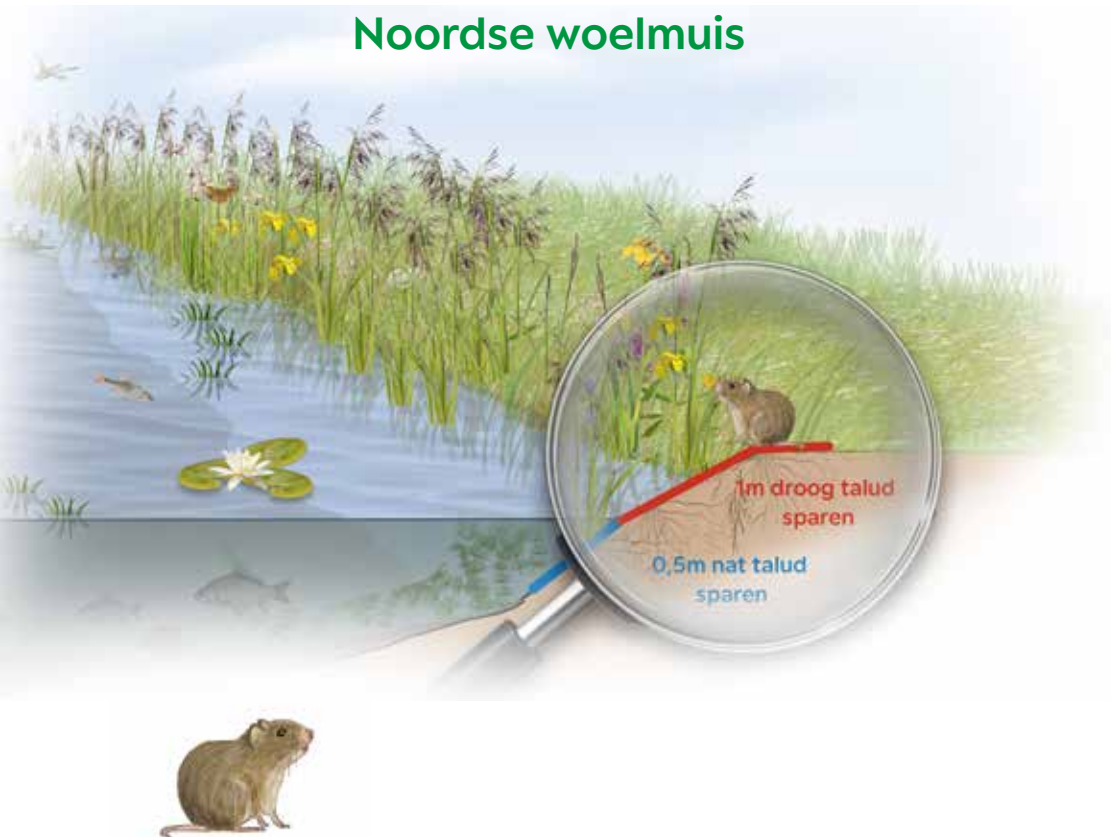
Komt de waterspitsmuis voor: dan 0,5 m van het natte talud en 1m van het droge talud sparen.

6

Noordse woelmuis

De noordse woelmuis

De noordse woelmuizen in Nederland zijn een aparte ondersoort die nergens anders ter wereld voorkomt. Het lijfje is 9,5 tot 16 cm lang, de staart 2,5 tot 7,5 cm.

De noordse woelmuis leeft met name in hoge, grasachtige vegetaties. Noordse woelmuizen zijn vegetarisch en eten verschillende plantendelen.

Waarom is het belangrijk

De noordse woelmuizen jagen en verblijven jaarrond rond de waterlijn. De oevers van onze hoofdwatertgangen vormen ook de hoofdverbindingen voor de dieren.

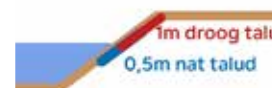
De noordse woelmuis is een beschermde soort.

Hoe te handelen

Komt de muis voor

Kijk in de Maai-app of de noordse woelmuis in de watertgang voorkomt.

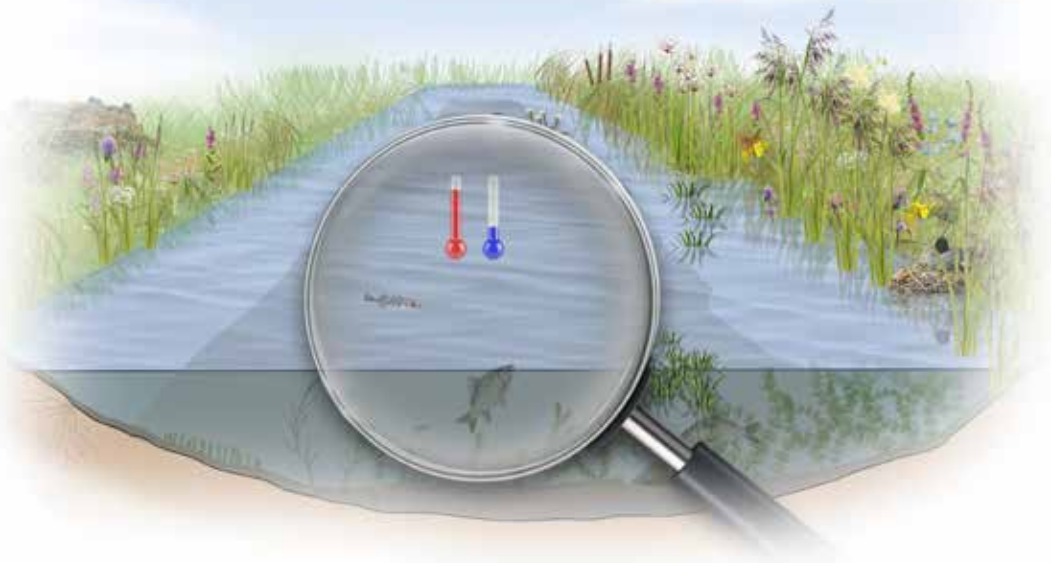
Sparen

Komt de noordse woelmuis voor: dan 0,5 m van het natte talud en 1 m van het droge talud sparen.

7

Vissen

Vissen

Vissen komen in allerlei soorten en maten voor.

Let extra op als je vissen aan het oppervlak ziet happen. Overleg met de opzichter, ook als er veel vissen in de bak komen.

Waarom is het belangrijk

Vissen proberen te vluchten voor machines in het water.

Om te voorkomen dat ze in de bak terecht komen, is de algemene maatregel nodig om 10 m voor het einde van een sloot te stoppen en vanaf het einde de laatste 10 m terug te werken. Zo kunnen vissen vluchten.

Zie ook sheet algemene maatregelen.

Hoe te handelen

Temperatuur

Let op de temperatuur voor de werkzaamheden. Vissen worden traag in koud water of bij weinig zuurstof (warm water). Zie sheet watertemperatuur.

Terugplaatsen

Grote vissen en mosselen altijd terugplaatsen.

Happen

Altijd letten op happende vissen tijdens het werk. Soms is de temperatuur binnen de norm, maar is er toch sprake van een zuurstoftekort. Overleg met opzichter.

Overleg

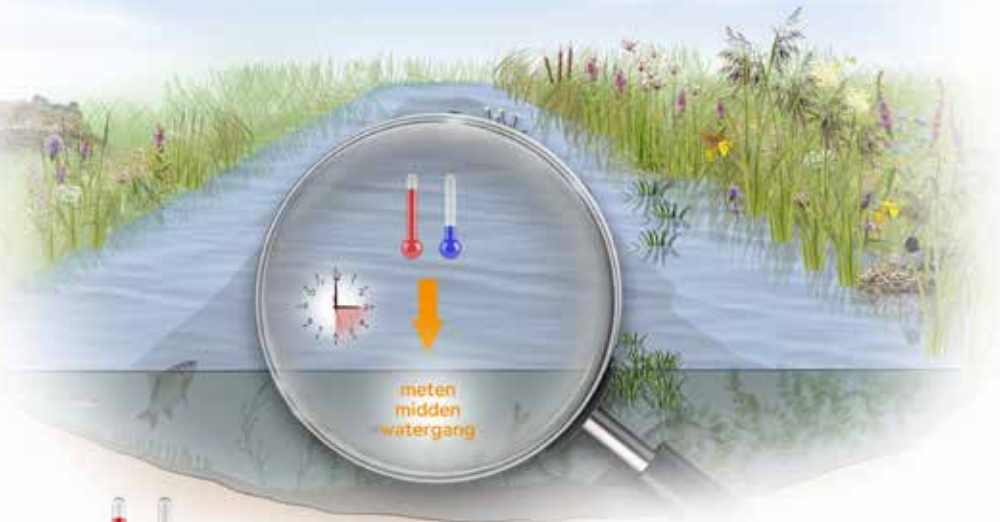
Constatering van meerdere vissen op de kant, bel opzichter voor overleg.

8

Temperatuur

Wat doet temperatuur

Temperaturen zijn van invloed op, in het water levende, dieren. Bij lage temperaturen worden ze traag en kunnen minder snel vluchten. Bij hoge temperaturen zit er minder zuurstof in het water en zijn ze ook trager.

Waarom is het belangrijk

Bij hoge en lage temperaturen wordt met name de fauna in een watergang gevoelig voor verstoringen, doordat de zuurstofgehalten laag zijn.

Moet, ondanks te hoge/lage temperaturen, de watergang echt geschoond worden vanwege water aan- en afvoer? Laat de opzichter dit vastleggen in het logboek waarom afgeweken wordt.

Hoe te handelen

Lucht > 25 °C
Water > 23 °C

< -2 °C

Warm weer

Meet watertemperatuur dagelijks bij luchttemperatuur boven 25 °C. Watertemperatuur boven de 23 °C: stoppen met schonen.

Watertemperatuur weer onder 21 °C en verwachting voor buitenlucht langdurig onder 25 °C: werk kan weer worden opgestart.

Metten

Meet in midden van de watergang. Meet in de middag.

Koud weer

Stop schonen bij luchttemperaturen onder -2 °C.

Het water koelt te hard af: vissen en amfibieën worden te traag om te vluchten.

Happende vis

Altijd letten op happende vissen tijdens het werk. Soms is de temperatuur binnen de norm, maar is er toch sprake van een zuurstoftekort.

Colofon

Datum: 17 maart 2026
Versie: 1
Copyright tekst: Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
Illustraties: RO visuals

